

Nr 80.

Ankom till riksdagens kansli den 9 juni 1921 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt vissa lärare vid lantmannaskolor och lanthushållsskolor samt lantbruksskolor ävensom en i ämnet väckt motion.

(1:a avd.)

I den till riksdagen den 7 januari 1921 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t i punkt 25 under nionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående dyrtidstillägg till lärare vid lantmannaskolor, lanthushållsskolor och lantbruksskolor, som Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, för detta ändamål å extra stat för år 1922 beräkna ett anslag av 50,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i den samma dag avlåtna propositionen, nr 2, med förslag till tilläggsstat för år 1921 i punkt 9 under nämnda huvudtitel föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående dyrtidstillägg åt lärare vid lantmannaskolor, lanthushållsskolor och lantbruksskolor, som Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, för detta ändamål å tilläggsstat för år 1921 beräkna ett anslag av 300,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 18 mars 1921 avlåten proposition, nr 341, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

dels godkänna det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid lantmannaskolor och lanthushållsskolor samt lantbruksskolor;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må utfärda de närmare förebihang till riksdagens protokoll 1921. 10 saml. 45 häft. (Nr 80.)

skrifter, som för tillämpning av dessa allmänna grunder må finnas erforderliga;

dels för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt lärare vid lantmannaskolor och lanthushållsskolor samt lantbruksskolor anvisa på tilläggsstat för år 1921 under nionde huvudtiteln ett förslagsanslag av 260,000 kronor;

dels ock förklara, att under år 1922 tillsvidare och intill dess definitivt beslut fattats rörande de medel, av vilka för sagda år kostnaderna för ifrågavarande dyrtidstillägg skola bestridas, härför erforderliga belopp skola utgå av de medel, vilka för beredande av dyrtidstillägg under år 1922 kunna varda å riksstaten för sagda år särskilt avsatta.

Det propositionen bilagda förslaget till kungörelse är av följande lydelse:

Förslag

till

kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid lantmannaskolor och lanthushållsskolor samt lantbruksskolor.

§ 1.

Mom. 1. Föreståndare och lärare med fast anställning vid statsunderstödd lantmannaskola samt föreståndarinna och lärarinna vid statsunderstödd lanthushållsskola, vilka bestrida full tjänstgöring ävensom föreståndare och förste lärare vid statsunderstödd lantbruksskola äga, med nedan angivna begränsningar och undantag, tillsvidare till dess annorlunda förordnas uppbära dyrtidstillägg av statsmedel å ett belopp, motsvarande, vad angår lärare vid lantmannaskola och lanthushållsskola, hälften av den i gällande författning stadgade kontanta minimiavlöningen och beträffande lärare vid lantbruksskola halva beloppet av ålderstillägg samt tredjedelen av den övriga minimiavlöningen, dock ej å värdet av bostad, bränsle och trädgårdsland. Där Kungl. Maj:t funnit anledning i särskilt fall medgiva undantag från föreskrifterna om minimiavlöning, skall dyrtidstillägget utgå beträffande lärare vid lantmannaskola och lanthushållsskola å hälften av det utav Kungl. Maj:t för sådant fall stadgade avlöningsbeloppet samt ifråga om lärare vid lantbruksskola å tredjedelen av samma belopp.

Mom. 2. Dyrtidstillägg tillkommer jämväl annan lärare vid statsunderstödd lantmannaskola och statsunderstödd lanthushållsskola än under mom. 1 sägs, och beräknas i sådant fall dyrtidstillägget å så stor del

av den till läraren utgående kontanta avlöningen, som av lantbruksstyrelsen, med hänsyn till efter ingången av augusti månad 1914 till följd av ökningen i levnadskostnader beviljad avlöningsförhöjning, för varje fall bestämmes, dock högst å ett belopp, motsvarande hälften av berörda avlöning.

§ 2.

Det belopp, varå dyrtidstillägg av statsmedel enligt § 1 utgår, benämnes i det följande av denna kungörelse tilläggsunderlag.

§ 3.

1. Dyrtidstillägget utgår i enlighet med vad här nedan närmare stadgas i visst förhållande till det grundtal, som av Kungl. Maj:t fastställs att gälla vid beräkning av dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

2. Till i § 1 omnämnda befattningshavare utgår dyrtidstillägg på följande sätt:

a) Till befattningshavare med en familjemedlem, som här nedan sägs, utgår dyrtidstillägget å den del av tilläggsunderlaget, som för hel kalendermånad räknat icke överstiger 85 kronor, efter ett procenttal, som motsvarar grundtalet. Överstiger tilläggsunderlaget 85 kronor i månaden, utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 85 kronor, på sätt nyss är sagt samt för den del, som överstiger 85 kronor, efter ett procenttal lika med femtiofem hundradelar av grundtalet. Har befattningshavare mera än en familjemedlem, ökas den del av tilläggsunderlaget för vilken dyrtidstillägget utgår efter ett procenttal motsvarande grundtalet, med 15 kronor för varje familjemedlem utöver en. Därest vid beräkningen av det procenttal, som skall motsvara femtiofem hundradelar av grundtalet, brutet tal uppstår, jämnas procenttalet till närmast lägre hela tal.

Såsom familjemedlem räknas enligt denna kungörelse hustru och på grund av försörjningsplikt underhållet barn, som icke uppnått 16 års ålder. I sådant avseende är förhållandet vid början av det kalenderkvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, grundläggande för dyrtidstilläggets beräkning. Härvid toges dock ej hänsyn till hustru eller barn, som i egenskap av befattningshavare eller pensionär äger åtnjuta dyrtidstillägg av statsmedel. Barn, vars föräldrar båda äro såsom befattningshavare berättigade till dyrtidstillägg av statsmedel, räknas endast till den av föräldrarna, som åtnjuter den högsta avlöningen, eller, om avlöningarna äro lika, till fadern. Gift kvinnlig

befattningshavare, vilkens man icke är såsom befattningshavare berättigad till dyrtidstillägg av statsmedel, äger tillgodonjuta dyrtidstillägg för barn, endast om mannen är på grund av bristande arbetsförmåga väsentligt urståndsatt att bidra till familjens underhåll.

Till annan befattningshavare (icke-familjeförsörjare) utgår dyrtidstillägg, därest befattningshavaren vid början av det kvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, uppnått 25 års ålder, med nio tiondelar och eljest med fyra femtedelar av det belopp, som enligt vad ovan är stadgat för motsvarande tilläggsunderlag tillkommer befattningshavare med en familjemedlem.

Uppgår tilläggsunderlaget till mera än 1,250 kronor i månaden, utgår å den del, som överstiger nämnda belopp, icke i något fall dyrtidstillägg.

b) Därest avlöningen utgår efter lästid, beräknas dyrtidstillägget, som om tilläggsunderlaget för helt år vore lika fördelat på årets tolv månader.

§ 4.

Lärare, som är tjänstledig på grund av styrkt sjukdom eller för tjänstgöring till rikets försvar eller för att, på grund av särskilt förordnande eller val, fullgöra offentligt uppdrag, äger att utan hinder av sådan ledighet uppbära det dyrtidstillägg, som eljest skolat tillkomma honom. Till lärare, som har tjänstledighet av annan anledning, skall utgå dyrtidstillägg, minskat i samma proportion som förhållandet mellan den avlöning, som skolat utgå, därest han icke åtnjutit sådan ledighet, och den avlöning, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut eller gällande löneförfattning skall under sådan tjänstledighet utgå.

§ 5.

Där lärare under hela eller någon del av året samtidigt tjänstgör å två eller flera befattningar, med vilka följer rätt till dyrtidstillägg av statsmedel, skall med iakttagande av eljest gällande beräkningsgrunder dyrtidstillägget beräknas å summan av de belopp, å vilka dyrtidstillägg enligt de i sådant hänseende givna bestämmelser må utgå, dock icke i något fall å högre belopp än sammanlagt 1,250 kronor för månad.

§ 6.

Dyrtidstillägg av statsmedel utgår icke å gottgörelse för tjänstgöring utöver den i gällande allmän författning stadgade lärotiden, liksom ej heller beträffande lärare vid lantmannaskola och lantushålls-

skola å ersättning för bostad och bränsle samt ifråga om lärare vid lantbruksskola å ersättning för bostad, bränsle och trädgårdsland.

§ 7.

Om lärare under året avlidit, innan honom tillkommande dyrtidstillägg till fullo utbetalts, övergår hans rätt härutinnan till stärbhuset.

§ 8.

Vad i denna kungörelse finnes föreskrivet med avseende på lärare skall, där oj i särskilda fall annorlunda sägs, äga tillämpning på såväl manliga som kvinnliga lärare.

§ 9.

Till hjälp vid dyrtidstilläggets uträkning utfärdar lantbruksstyrelsen nödiga tabeller och anvisningar.

§ 10.

Dyrtidstillägget utbetalas till lärarpersonalen månadsvis i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1921, från och med vilken dag kungörelsen den 7 september 1920 (nr 600) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid lantmannaskolor och lanthushållsskolor samt lantbruksskolor upphör att gälla.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 321, av herr *Eriksson* i Grängesberg, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition, nr 341, angående dyrtidstillägg åt vissa lärare vid lantmannaskolor, lanthushållsskolor samt lantbruksskolor, att föreståndare och lärare vid dessa skolor må uppbära, i de fall Kungl. Maj:t föreslagit dyrtidstillägg av statsmedel å halva den kontanta minimilönen, dyrtidstillägg å ett belopp motsvarande två tredjedelar av minimilönen och övriga i förslaget till kungörelse omförmälda lärare med ett i förhållande härtill förhöjt belopp.

Motion.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Utskottet.

De i förevarande proposition föreslagna grunderna för dyrtidstillägg till lärare vid ifrågavarande undervisningsanstalter överensstämma med vad som av Kungl. Maj:t i en på ecklesiastikdepartementets föredragning avlåten till statsutskottet remitterad proposition ifrågasatts beträffande lärare vid folkhögskolor.

Utskottet vill jämväl erinra om att herr Eriksson i Grängesberg i en till statsutskottet hänvisad motion framställt motsvarande förslag i fråga om folkhögskolor, som ovan angivits rörande lantmannaskolor och lantushållsskolor samt lantbruksskolor.

I utlåtande nr 213 har statsutskottet med avstyrkande av herr Erikssons berörda motion i huvudsak biträtt Kungl. Maj:ts förslag rörande dyrtidstillägg till lärare vid folkhögskolor.

Utskottet ansluter sig för nu ifrågavarande undervisningsanstalters vidkommande i tillämpliga delar till statsutskottets berörda förslag. Det föreslagna anslagsbeloppet ger ej anledning till erinran.

Under återopande av det anförda och med erinran, att enligt vad i förevarande proposition tillkännagivits särskilt anslag för dyrtidstillägg åt lärare vid ifrågavarande undervisningsanstalter ej vidare behöver beräknas å 1922 års riksstat, får utskottet hemställa,

att riksdagen må med avslag å den i ämnet väckta motionen

dels godkänna det vid detta utlåtande fogade förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid lantmannaskolor och lantushållsskolor samt lantbruksskolor;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa allmänna grunder må befinnas erforderliga;

dels för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt lärare vid lantmannaskolor och lantushållsskolor samt lantbruksskolor anvisa på tilläggsstat för år 1921 under nionde huvudtiteln ett förslagsanslag av 260,000 kronor;

dels ock förklara, att under år 1922 tillsvidare och intill dess definitivt beslut fattats rörande de medel, av vilka för sagda år kostnaderna för ifrågavarande

dyrtidstillägg skola bestridas, härför erforderliga belopp skola utgå av de medel, vilka för beredande av dyrtidstillägg under år 1922 kunna varda å riksstaten för sagda år särskilt avsatta.

Stockholm den 8 juni 1921.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: se utlåtande nr 75.

BII. A.

Förslag

till

kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid lantmannaskolor och lantbruksskolor samt lantbruksskolor.

§ 1.

Mom. 1. Föreståndare och lärare med fast anställning vid statsunderstödd lantmannaskola samt föreståndarinna och lärarinna vid statsunderstödd lantbruksskola, vilka betrida full tjänstgöring ävensom föreståndare och förste lärare vid statsunderstödd lantbruksskola äga, med nedan angivna begränsningar och undantag, tillsvidare till dess annorlunda förordnas uppbära dyrtidstillägg av statsmedel å ett belopp, motsvarande, vad angår lärare vid lantmannaskola och lantbruksskola, hälften av den i gällande författning stadgade kontanta minimiavlöningen och beträffande lärare vid lantbruksskola halva beloppet av ålderstillägg samt tredjedelen av den övriga minimiavlöningen, dock ej å värdet av bostad, bränsle och trädgårdsland. Där Kungl. Maj:t funnit anledning i särskilt fall medgiva undantag från föreskrifterna om minimiavlöning, skall dyrtidstillägget utgå beträffande lärare vid lantmannaskola och lantbruksskola å hälften av det utav Kungl. Maj:t för sådant fall stadgade avlöningsbeloppet samt i fråga om lärare vid lantbruksskola å tredjedelen av samma belopp.

Mom. 2. Dyrtidstillägg tillkommer jämväl annan lärare vid statsunderstödd lantmannaskola och statsunderstödd lantbruksskola än under mom. 1 sägs, och beräknas i sådant fall dyrtidstillägget å så stor del av den till läraren utgående kontanta avlöningen, som av lantbrukstyrelsen, med hänsyn till efter ingången av augusti månad 1914 till följd av ökningen i levnadskostnader beviljad avlöningsförhöjning, för varje fall bestämmes, dock högst å ett belopp, motsvarande hälften av berörda avlöning.

§ 2.

Det belopp, varå dyrtidstillägg av statsmedel enligt § 1 utgår, benämnes i det följande av denna kungörelse tilläggsunderlag.

§ 3.

1. Dyrtidstillägget utgår i enlighet med vad här nedan närmare stadgas i visst förhållande till det grundtal, som av Kungl. Maj:t fastställs att gälla vid beräkning av dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

2. Till i § 1 omnämnda befattningshavare utgår dyrtidstillägg på följande sätt:

a) Till befattningshavare med en familjemedlem, som här nedan sägs, utgår dyrtidstillägget å den del av tilläggsunderlaget, som för hel kalendermånad räknat icke överstiger 85 kronor, efter ett procenttal, som motsvarar grundtalet. Överstiger tilläggsunderlaget 85 kronor i månaden, utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 85 kronor, på sätt nyss är sagt samt för den del, som överstiger 85 kronor, efter ett procenttal lika med femtiofem hundradelar av grundtalet. Har befattningshavare mera än en familjemedlem, ökas den del av tilläggsunderlaget, för vilken dyrtidstillägget utgår efter ett procenttal motsvarande grundtalet, med 15 kronor för varje familjemedlem utöver en. Därest vid beräkningen av det procenttal, som skall motsvara femtiofem hundradelar av grundtalet, brutet tal uppstår, jämnas procenttalet till närmast lägre hela tal.

Såsom familjemedlem räknas enligt denna kungörelse hustru och på grund av försörjningsplikt underhållet barn, som icke uppnått 16 års ålder. I sådant avseende är förhållandet vid början av det kalenderkvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, grundläggande för dyrtidstilläggets beräkning. Härvid tages dock ej hänsyn till hustru eller barn, som i egenskap av befattningshavare eller pensionär äger åtnjuta dyrtidstillägg av statsmedel. Barn, vars föräldrar båda äro såsom befattningshavare berättigade till dyrtidstillägg av statsmedel, räknas endast till den av föräldrarna, som åtnjuter den högsta avlöningen, eller, om avlöningarna äro lika, till fadern. Gift kvinnlig befattningshavare, vilkens man icke är såsom befattningshavare berättigad till dyrtidstillägg av statsmedel, äger tillgodonjuta dyrtidstillägg för barn, endast om mannen är på grund av bristande arbetsförmåga väsentligt urständsat att bidra till familjens underhåll.

Till annan befattningshavare (icke-familjeförsörjare) utgår dyrtids-

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 10 saml. 45 häft. (Nr 80.) 2

tillägg, därest befattningshavaren vid början av det kvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, uppnått 25 års ålder, med nio tiondelar och eljest med fyra femtedelar av det belopp, som enligt vad ovan är stadgat för motsvarande tilläggsunderlag tillkommer befattningshavare med en familjemedlem.

Uppgår tilläggsunderlaget till mera än 1,250 kronor i månaden, utgår å den del, som överstiger nämnda belopp, icke i något fall dyrtidstillägg.

b) Därest avlöningen utgår efter lästid, beräknas dyrtidstillägget, som om tilläggsunderlaget för helt år vore lika fördelat på årets tolv månader.

§ 4.

Lärare, som är tjänstledig för offentligt uppdrag, äger utan hinder av sådan ledighet uppbära det dyrtidstillägg, som eljest skolat tillkomma honom. Till lärare, som har tjänstledighet av annan anledning, skall utgå dyrtidstillägg, minskat i samma proportion som avlöningen avkortas under ledigheten.

§ 5.

Där lärare under hela eller någon del av året samtidigt tjänstgör å två eller flera befattningar, med vilka följer rätt till dyrtidstillägg av statsmedel, skall med iakttagande av eljest gällande beräkningsgrunder dyrtidstillägget beräknas å summan av de belopp, å vilka dyrtidstillägg enligt de i sådant hänseende givna bestämmelser må utgå, dock icke i något fall å högre belopp än sammanlagt 1,250 kronor för månad.

§ 6.

Dyrtidstillägg av statsmedel utgår icke å gottgörelse för tjänstgöring utöver den i gällande allmän författning stadgade lärotiden, liksom ej heller beträffande lärare vid lantmannaskola och lanthushållsskola å ersättning för bostad och bränsle samt ifråga om lärare vid lantbruksskola å ersättning för bostad, bränsle och trädgårdsland.

§ 7.

Om lärare under året avlidit, innan honom tillkommande dyrtidstillägg till fullo utbetalts, övergår hans rätt härutinnan till stärbhuset.

§ 8.

Vad i denna kungörelse finnes föreskrivet med avseende på lärare skall, där ej i särskilda fall annorlunda sägs, äga tillämpning på såväl manliga som kvinnliga lärare.

§ 9.

Till hjälp vid dyrtidstilläggets uträkning utfärdar lantbruksstyrelsen nödiga tabeller och anvisningar.

§ 10.

Dyrtidstillägget utbetalas till lärarpersonalen månadsvis i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1921, från och med vilken dag kungörelsen den 7 september 1920 (nr 600) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid lantmannaskolor och lanthushållsskolor samt lantbruksskolor upphör att gälla.
